

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE

DIRECȚIA GENERALĂ DEZVOLTARE RURALĂ
AUTORITATEA DE MANAGEMENT PENTRU PNDR

romania2019.eu

Rezumat Executiv

EVALUAREA IMPACTULUI SUPRAREGLEMENTĂRII ASUPRA IMPLEMENTĂRII PNDR 2014-2020

Martie 2019

Proiect realizat de SC ACZ CONSULTING SRL

Proiect cofinanțat
din FEADR prin
Măsura 20 din cadrul
PNDR 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Cuprins

Introducere	3
Metodologia studiului de evaluare	3
Răspunsuri la întrebările de evaluare	4
Concluzii și recomandări	9

Introducere

Experiența din perioada anterioară de programare (2007-2013) a evidențiat faptul că fenomenul de suprareglementare poate genera incoerență la nivelul implementării programului de dezvoltare rurală, poate determina creșterea poverii și a costurilor administrative atât în rândul autorităților, cât și în rândul beneficiarilor PNDR, poate afecta gradul de atractivitate al diferitelor submăsuri și, nu în ultimul rând, poate afecta progresul în atingerea obiectivelor strategiei programului.

În acest context, scopul studiului de evaluare a fost acela de a identifica cerințele și/sau prevederile legale care reprezintă elemente de suprareglementare în implementarea PNDR, precum și de a propune măsuri de simplificare și de a realiza o evaluare a impactului pe care l-au avut acțiunile propuse în PNDR 2014-2020 pentru reducerea poverii administrative atât pentru beneficiari, cât și pentru autorități. Au fost identificate drept elemente de suprareglementare acele cerințe/proceduri stabilite în instrumentele de implementare a PNDR (ex.: ghiduri, formulare, manuale de proceduri etc.) care nu au rezultat din obligațiile corespondente stabilite în regulamentele europene sau în legislația națională generală, care nu sunt legate de opțiunile de programare ce derivă din documentul PNDR și care nu sunt justificate în baza principiilor generale privind regularitatea și buna gestiune financiară a fondurilor UE.

Pornind de la această delimitare a conceptului de suprareglementare, nu au fost identificate cerințe/prevederi care să afecteze implementarea Programului în ansamblul său. Au fost însă identificate aspecte la nivelul diferitelor etape procedurale care pot genera dificultăți ori povară administrativă fie pentru beneficiari, fie pentru autoritățile implicate în gestionarea PNDR 2014-2020, analiza propunând în acest sens o serie de recomandări punctuale cu rolul de a diminua efectele generate.

Metodologia studiului de evaluare

Abordarea metodologică propusă pentru elaborarea Studiului de evaluare a impactului suprareglementării asupra implementării PNDR 2014-2020 a vizat un mixt de metode calitative și cantitative, observațiile înaintate având la bază recenzia literaturii de specialitate, colectarea și analiza datelor secundare, ancheta pe bază de chestionar, interviuri semi-structurate și focus-grupuri, studii de caz și analiza benchmark.

În vederea identificării de posibile soluții viabile pentru reducerea poverii administrative în implementarea programelor de dezvoltare rurală, studiul a pornit de la patru cazuri-referință – respectiv Republica Irlanda și regiunile Veneto, Toscana (Italia) și Aragon (Spania), selecția fiind realizată inclusiv din perspectiva unor rate ridicate de accesare a fondurilor disponibile.

Răspunsuri la întrebările de evaluare

Identificarea elementelor de suprareglementare

Pornind de la definiția detaliată anterior, impactul suprareglementării asupra implementării Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 a fost evaluat ca fiind unul relativ redus, examinarea aspectelor reieșite în urma analizei cadrului legislativ european și a celui național, precum și a datelor rezultate în urma aplicării metodelor de cercetare cantitativă și calitativă neindicând elemente care să afecteze implementarea programului în ansamblul său.

Singurul aspect cu impact transversal asupra implementării generale a programului identificat însă la nivelul analizei este legat de numărul mare de documente (ex. certificări, avize, opinii emise de către experți necesare analizării proiectelor) din partea diferitelor organisme ale administrației publice pe care solicitanții/ beneficiarii trebuie să le obțină și să le furnizeze în fazele de aplicare/ precontractare sau de implementare. Există un nivel general de insatisfacție în rândul părților interesate în ceea ce privește numărul și frecvența cu care ar trebui prezentate aceste documente. În unele cazuri, documentele nu au fost considerate necesare sau relevante pentru anumite categorii de proiecte (precum negațiile solicitate din partea anumitor instituții publice). În general, solicitanții/ beneficiarii solicită dezvoltarea suplimentară a unor protocoale inter-instituționale care să permită sistemului de management a programului să obțină informațiile necesare direct de la organismele publice relevante emitente, generând astfel economii importante de timp și de resurse atât pentru aceștia, cât și pentru personalul autorităților implicate în sistemul de management al programului. Deși au fost efectuate îmbunătățiri importante în această direcție, prin protocoale deja semnate cu administrațiile relevante (ex.: Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor, Ministerul Mediului), este în continuare necesară o abordare mai generală la nivel de program pentru a crește eforturile în această direcție și pentru a genera îmbunătățiri suplimentare.

La un nivel mai specific, analiza a evidențiat o serie de elemente de suprareglementare punctuale, fie caracteristice unei singure submăsuri, fie – în unele cazuri – aplicabile mai multor submăsuri. În continuare vom prezenta pe scurt acele situații care, în opinia evaluatorilor, prezintă cel mai înalt grad de importanță atât în ceea ce privește impactul cerințelor asupra implementării submăsurii(ilor), cât și posibilitatea de simplificare a acestora.

- ✚ **În cazul submăsurii 1.1. „Sprijin pentru formarea profesională și dobândirea de competențe”** analiza a relevat faptul că în monitorizarea realizării cursurilor de formare, furnizorii au obligația de a asigura instalarea de camere video în locația de desfășurare a cursurilor în vederea asigurării posibilității de verificare (prin live streaming) a modului de desfășurare, precum și a gradului de prezență. Acest tip de monitorizare a fost apreciat de către furnizori drept greoi, reprezentând de asemenea, în opinia evaluatorilor, o abordare originală însă cu un caracter potențial invaziv.

- ✚ În cazul submăsurilor 4.1 „Sprijin pentru investiții în exploatații agricole” și 4.1a „Sprijin pentru investiții în exploatații pomicole” anumite documente solicitate a fi prezentate în etapa de depunere (documente având un caracter public) ar putea fi obținute direct de către AFIR în baza unor protocoale inter-instituționale. Această opțiune ar putea diminua povara administrativă resimțită de către solicitanți. Cu toate acestea, simplificările deja realizate și structura schemelor de finanțare au condus la o rată de accesare ridicată (și un număr redus de contracte reziliate).
- ✚ În cazul submăsurii 4.3 „Investiții pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole și silvice” complexitatea procesului de evaluare a cererilor de finanțare ar putea fi redusă prin stabilirea unui prag minim lunar suficient de ridicat încât să fie împiedicată depunerea unui număr foarte mare de proiecte (inclusiv în prima lună de depunere continuă), ce poate genera o povară administrativă instituțiilor implicate în procesul de evaluare. Totodată solicitarea în etapa de depunere a anumitor avize care necesită termene mai îndelungate de obținere (ex.: cele enumerate în certificatul de urbanism) poate impune eforturi suplimentare pentru aplicanți.
- ✚ La nivelul submăsurii 6.1 „Instalare tineri fermieri” analiza a indicat oportunitatea modificării planului de monitorizare privind stadiul de implementare a planului de afaceri, oferindu-se posibilitatea operării de modificări la nivelul planului de afaceri în funcție de specificul pieței de desfacere sau de situația actuală de dezvoltare, cât timp sunt respectate obiectivele generale.
- ✚ În cazul submăsurii 6.2 „Sprijin pentru înființarea de activități neagricole în zone rurale” verificarea respectării criteriilor de eligibilitate și de selecție atât în etapa de evaluare a proiectului cât și în etapa de precontractare (realizată în sesiunile anterioare înainte efectuării primei plăți) constituie un element de suprareglementare avându-se în vedere faptul că intervalul de timp între cele două etape este relativ redus, iar probabilitatea survenirii de modificări semnificative este redusă. În cazul acestei submăsuri, dar și ca principiu general (aplicabil și în cazul submăsurii 6.5) verificarea repetată a unor documente care nu suferă modificări substanțiale în timp și care pot fi analizate la nivelul unei singure etape poate genera un efort administrativ suplimentar ineficient.
- ✚ La nivelul submăsurii 6.3 „Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici”, solicitarea unor documente justificative (negații în special), fără a lua în considerare specificul proiectului, poate fi considerată drept o sarcină administrativă suplimentară pentru solicitanți.
- ✚ În cazul submăsurii 6.4 „Investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole” condiția privind derularea procedurii de achiziții, inclusiv pentru lucrările neeligibile din cadrul unui proiect, poate fi considerată drept o restricție ce afectează finanțarea unor proiecte mai complexe, a căror valoare adăugată în mediul rural poate fi mai mare.
- ✚ La nivelul submăsurii 7.2 „Investiții în crearea și modernizarea infrastructurii de bază la scară mică”, solicitarea prezentării negațiilor din partea autorităților publice relevante a fost considerată drept un element de suprareglementare, în timp ce în cazul submăsurii 7.6 „Investiții în crearea și dezvoltarea de activități neagricole”, clasificarea zonelor turistice și concentrarea finanțării spre acestea reprezintă o abordare ce poate contribui la adâncirea clivajului între regiunile deja avansate din punct de vedere economic și cele mai puțin dezvoltate.

- ✚ **Submăsura 19.2 „Sprijin pentru implementarea acțiunilor în cadrul strategiei de dezvoltare locală”:** analiza a evidențiat un important fenomen de duplicare a procedurilor legate de evaluarea eligibilității și selectarea propunerilor de proiecte depuse de beneficiari în cadrul Strategiilor de Dezvoltare Locală corespunzătoare abordării LEADER. Propunerile sunt evaluate mai întâi de către GAL-uri și apoi de AFIR, fără o diviziune clară a competențelor între cele două nivele, repetându-se practic același tip de evaluare și făcând inutil rezultatul evaluării primului nivel. Aceasta este o situație de suprareglementare, deoarece generează o evaluare inutilă, pe două niveluri, a propunerilor de proiecte, care afectează viteza implementării și se încheie printr-o sarcină administrativă suplimentară pentru beneficiari și pentru sistemul de gestionare a programului.

Impactul criteriilor de eligibilitate, a cerințelor prevăzute în fișele măsurilor și al criteriilor de selecție asupra calității proiectelor și a contribuției acestora la atingerea obiectivelor strategiei, considerând totodată perspectiva eventualei poveri administrative generate

În general, criteriile de eligibilitate și de selecție (acolo unde se regăsesc) aplicate în implementarea PNDR au fost considerate a fi conforme cu atingerea obiectivelor strategiei, păstrând un nivel acceptabil al sarcinilor administrative pentru beneficiari și pentru organismele implicate în sistemul de management. Atât criteriile de eligibilitate, cât și criteriile de selecție sunt stabilite în mod participativ, implicând în mod concret participarea Comitetului de Monitorizare și a grupurilor sale de lucru. Cazurile de modificare de-a lungul perioadei de programare a criteriilor demonstrează o atenție constantă a sistemului de management în garantarea atractivității submăsurilor și a unui nivel corespunzător de absorbție a resurselor alocate.

Toate criteriile au fost considerate a fi în concordanță cu obiectivele strategice și operaționale ale intervențiilor. Un rol important îl joacă procedura inovatoare de selecție, adoptată odată cu noua perioadă de programare, bazată pe principiul ”primul venit - primul servit” cu prag de calitate în cazul apelurilor de propuneri de proiecte cu depunere continuă și sesiuni lunare de evaluare. Abordarea se bazează pe o evaluare prealabilă declarată de solicitant, față de un prag minim de calitate stabilit lunar de AM. Acest sistem pare a fi apreciat în unanimitate pentru capacitatea sa de a selecta cele mai bune aplicații, garantând în același timp o viteză remarcabilă a fazei de selecție. Cu câteva excepții limitate, legate de cazurile în care pragul, în primele sesiuni lunare, a fost stabilit la un nivel prea scăzut, sistemul nu pare să suprasolicite din perspectiva autorilor organismele responsabile de aplicarea procedurii. Dimpotrivă, distribuția sarcinii de selecție de-a lungul anului corespunde nevoilor organizaționale ale organismelor intermediare, iar posibilitatea de a flexibiliza termenul limită pentru închiderea procesului de selecție, în caz de necesitate, funcționează și este apreciată.

Căi de reducere a poverii administrative

Abordând aspectele subliniate anterior ca având o importanță mai mare din perspectiva impactului, dar și al posibilității de simplificare, evaluatorii au considerat că povara administrativă aferentă ar putea fi redusă prin aplicarea următoarelor recomandări:

- Organizarea unui proces participativ – prin implicarea părților interesate relevante și a reprezentanților beneficiarilor/ solicitanților - pentru a evalua utilitatea și relevanța fiecărui document justificativ provenit din administrația publică în etapele de aplicare, contractare și implementare, solicitate în prezent de procedurile în vigoare. În măsura în care acest lucru este posibil, analiza ar trebui efectuată luând în considerare diferitele tipuri de proiecte și sectoare de activitate aplicabile din cadrul aceleiași submăsuri, iar documentele identificate în cele din urmă ca fiind inutile sau irelevante nu ar trebui solicitate.
- Continuarea și intensificarea eforturilor de stabilire a unor protocoale de colaborare cu diferite organisme ale administrației publice, în vederea reducerii la minimum a sarcinii administrative a beneficiarilor în ceea ce privește procurarea și depunerea acestor documente. Eforturile în această direcție ar trebui luate mai degrabă la nivel de program, pentru a realiza protocoale care să acopere întreaga gamă de submăsuri ale PNDR.
- În funcție de relevanța certificărilor în cauză, frecvența solicitărilor acestora de către organismele intermediare - sau interogarea bazei de date aferente, atunci când este stabilită - ar trebui redusă la minim; verificarea informațiilor publice numai prin eșantionare poate fi luată în considerare și pentru cazuri specifice caracterizate printr-un risc scăzut de nereguli sau erori;
- Rolul și funcțiile GAL-urilor în fazele de depunere și selecție în cadrul submăsurii 19.2 ar trebui revizuite pentru următoarea perioadă de programare, astfel încât să fie complementare și integrate în fluxul global de implementare. Acest lucru se poate realiza în două moduri:

o Fie prin delegarea completă către GAL-uri a responsabilității evaluării eligibilității și a selecției aplicațiilor, pe baza procedurilor și modelelor aprobate în prealabil de sistemul de management central al programului, în conformitate cu practica adoptată în alte state membre, caracterizată într-adevăr de mai multe structuri și GAL-uri instituționalizate;

o Fie limitând în mod clar rolul GAL-urilor prin nominalizarea acestora ca factor de priorizare al aplicațiilor în funcție de gradul pe care acestea îl prezintă în raport cu strategia de dezvoltare locală. În acest mod, evaluarea eligibilității și selecția (ținând cont de priorizarea exprimată de GAL-uri) ar trebui să fie sub responsabilitatea sistemului de management central al programului. Această soluție, diferită de prima, nu ar fi pe deplin în concordanță cu spiritul de împuternicire progresivă a teritoriilor locale tipice abordării Leader; totuși, această modalitate pare mai fezabilă pe termen scurt, ținând cont de caracteristicile GAL-urilor din România în ceea ce privește dimensiunea, experiența și instituționalizarea.

Impactul măsurilor de simplificare implementate

Atât față de perioada anterioară de programare, cât și față de debutul perioadei curente mai multe măsuri de simplificare au fost adoptate în vederea facilitării implementării eficiente a PNDR. Impactul acestora a depins în bună măsură atât de momentul introducerii măsurilor, cât și de natura lor. Astfel, introducerea unor măsuri mai devreme în perioada de programare și care au vizat în special etapa de depunere, a facilitat înregistrarea unui grad ridicat de accesare a finanțărilor, în timp ce simplificările care au facilitat implementarea proiectelor au redus dificultățile întâmpinate anterior de beneficiari.

În general măsurile adoptate au vizat:

- ✚ Simplificări procedurale care au vizat diminuarea numărului de documente justificative ori decalarea etapei la nivelul căreia documentele trebuie prezentate – fiind în general focalizate pe simplificarea etapei de depunere. Acest tip de simplificare a vizat în special submăsurile 1.1 4.1, 4.2, 6.1, 6.2, 6.4, 7.2, 13 (facilitându-se în acest caz identificarea zonelor eligibile prin intermediul anunțurilor realizate prin IPA online) și 19.1 (prin realizarea de întâlniri și evenimente prin implicarea RNDR și FNGAL în vederea clarificării aspectelor tehnice în rândul potențialilor beneficiari);
- ✚ Simplificări procedurale care au vizat procesul de implementare a proiectelor și de diminuare a poverii administrative întâmpinate de beneficiari. Acest tip de simplificare a inclus introducerea opțiunii costurilor unitare standard (sM 1.1, 4.1a în cazul materialului certificat), posibilitatea reducerii dimensiunii economice a exploatațiilor finanțate cu o marjă de maximum 15% (sM 4.1, 6.1, 6.3), introducerea de fișe standardizate pentru procedura de achiziții (în cazul sM 4.3 - efectul observat fiind acela de diminuare a cazurilor în care au fost aplicate corecții financiare), adaptarea apelurilor în funcție de realitatea de pe teren (în cazul 4.1a fiind permisă testarea soiurilor în afara granițelor precum și acceptarea unor soiuri inferioare pentru care s-au întâmpinat dificultăți în identificarea de material certificat; în cazul sM 6.2 fiind acceptată posibilitatea renunțării la achiziția de teren) și simplificarea monitorizării (prin eliminarea rapoartelor de progres din cadrul procedurilor de plată în cazul sM 4.3, precum și prin reducerea obligației privind respectarea cerințelor de bază pentru suprafețele agricole neangajate în cazul sM 10.1).
- ✚ Simplificări procedurale în ceea ce privește sistemul de depunere – prin adoptarea procedurilor de depunere on-line (eficientizând implementarea programului) și cel de selecție – prin adoptarea noii abordări bazată pe pre-scoring și pe apeluri cu sesiuni continue care pot avea praguri de calitate lunare/trimestriale (implementarea programului devenind mai regulată, constantă și mai ușor de monitorizat).

Impactul acestor măsuri în ceea ce privește implementarea rapidă, fiabilă și eficace a PNDR poate fi îmbunătățită suplimentar prin extinderea aplicării acestora în viitor și către alte măsuri/submăsuri neacoperite încă de domeniul acestora de aplicare. De exemplu, există încă submăsuri pentru care depunerea electronică a documentelor nu este prevăzută (de exemplu submăsurile aferente măsurii 19), iar opțiunea utilizării costurilor

unitare standard este adecvată pentru a fi extinsă și la submăsurile care nu o prevăd în prezent (cum ar fi exemplul sM 1.2, 19.1, 19.3, 19.4).

Impactul pozitiv al altor măsuri de simplificare asupra procesului de implementare a PNDR este disputat în anumite cazuri. Un astfel de exemplu vizează simplificarea procesului de depunere a cererilor de finanțare. Astfel, pentru a ușura povara administrativă din etapa de depunere, AFIR a amânat depunerea obligatorie a anumitor documente anexate cererii de finanțare pentru etapa de contractare sau chiar de implementare a proiectelor. Acest demers poate genera, în opinia evaluatorilor, riscul de amânare a unor probleme specifice pentru o fază ulterioară, în care consecințele asupra implementării programului pot fi și mai puternice, determinând necesitatea operării unor revocări de finanțare și recuperarea sumelor necuvenite.

Concluzii și recomandări

Pornind de la definiția avută în vedere pentru conceptul de „suprareglementare”, care vizează regulile/ cerințele/ procedurile care sunt sub controlul direct al sistemului de management al PNDR și a căror existență nu este suficient justificată, prezenta analiză nu a identificat aspecte importante de suprareglementare care să afecteze implementarea PNDR 2014-2020 în ansamblul său. Procedurile PNDR aplicabile mai multor submăsuri sunt, în general, fundamentate de legislația UE sau națională (sau reflectă aspecte decise în etapa de elaborare a programului), ori sunt în orice caz justificate de principiile transparenței, regularității și buneii gestiuni financiare. Cu toate acestea, un aspect transversal a cărei simplificare este solicitată la nivelul beneficiarilor este cel referitor la numărul mare de documente (ex. certificări, avize, opinii ale experților) din partea diferitelor instituții ale administrației publice pe care solicitanții/ beneficiarii trebuie să le obțină și să le furnizeze în fazele de depunere/ precontractare sau de implementare.

În continuarea recomandărilor cu caracter general și în baza observațiilor realizate la nivelul studiului, o serie de sugestii specifice de simplificare procedurală la nivelul submăsurilor PNDR 2014-2020 au fost înaintate de către evaluatori, cele mai importante dintre acestea vizând:

- Introducerea unor opțiuni alternative de monitorizare a desfășurării cursurilor de formare (în cazul **sM 1.1**). La nivelul altor programe de dezvoltare rurală sunt implementate de pildă, așa cum a reieșit în urma analizei benchmark, instrumente IT dedicate colectării de date despre participanții la activitățile de formare (implementate de pildă în cazul submăsurii 2.1. la nivelul regiunii Veneto).
- Introducerea posibilității de utilizare a costurilor unitare standard (în cazul **sM 1.2**) pentru a se reduce în principal efortul de analizare și verificare a documentelor justificative pentru costurile per participant/zi de informare. Soluția rambursării cheltuielilor pe baza costurilor unitare standard conform Regulamentului (UE) nr. 1303/2013 cu modificările și completările ulterioare (art. 67) este aplicată atât în cazul Irlandei, cât și în cazul regiunii Veneto.
- Implementarea **sM 2.1.** prin utilizarea apelurilor de propuneri de proiecte pentru a se încuraja gradul de accesare al acestora dar și o mai bună coordonare și sincronizare cu celelalte măsuri ale PNDR.
- Eliminarea în procesul de raportare a obligației beneficiarilor de a prezenta documente justificative care au un caracter public (ex.: bilanțuri, declarații fiscale, cărți funciare, declarații APIA etc) (în cazul **sM 4.1**). Totodată, la nivelul etapei de depunere se recomandă considerarea pentru următoarea perioadă de

programare a soluției aplicate la nivelul regiunii Toscana ce a vizat simplificarea acestei faze prin etapizarea sa.

- ✚ Stabilirea unui prag minim de calitate lunar mai ridicat (în cazul **sM 4.3**) pentru a diminua volumul ridicat de muncă impus de verificarea cererilor, precum și restructurarea criteriilor de selecție pentru a se asigura o mai bună departajare a proiectelor (în special în cazul componentei Agricole a submăsurii).
- ✚ Evitarea re-verificării în etapa de pre-contractare a documentelor înaintate de către beneficiari în etapa de depunere a cererii de finanțare (în cazul **sM 6.2**), verificarea menținerii criteriilor de eligibilitate și selecție putându-se realiza prin intermediul declarațiilor pe proprie răspundere.
- ✚ Realizarea unei sinergii cu Măsura 2 din cadrul PNDR 2014-2020 (în cazul **sM 6.4**) pentru a susține beneficiarii prin servicii de consiliere în realizarea planurilor de afaceri și definirea mai clară, în legislația națională, a activităților meșteșugărești pentru a se putea asigura o punctare mai transparentă.
- ✚ Creșterea perioadei de acordare a sprijinului (în cazul **sM 6.5**) precum și acordarea unui sume fixe pe ha care să nu fie condiționată de o plată realizată la APIA și de un an țintă de accesare a schemelor din Pilonului I pentru a crește interesul față de această submăsură și chiar gradul de accesare al acesteia.
- ✚ Eliminarea cerinței prezentării de negații din partea unor instituții publice (în cazul **sM 7.2**) pentru proiectele în cazul cărora avize precum cele de conformitate cu condițiile de igienă și sănătate publică spre exemplu nu se aplică.
- ✚ Actualizarea periodică a analizelor privind potențialul turistic al regiunilor din România (în cazul **sM 7.6**) precum și considerarea posibilității unei alocări financiare distincte pentru zonele rurale turistice și cele montane pentru a se asigura un acces echilibrat la finanțare.
- ✚ Dezvoltarea unui sistem de informare și consiliere în baza căruia beneficiarii să își înțeleagă mai bine obligațiile aferente angajamentelor (aplicabil în cazul **M 10 și 11**).
- ✚ Dezvoltarea unei abordări comune inter-instituționale în ceea ce privește modalitatea de identificare și demarcare a unităților amenajistice (în cazul **sM 15.1**), fiind utilă dezvoltarea unei platforme IT comune accesibile atât instituțiilor implicate în implementarea submăsurii, cât și beneficiarilor care să faciliteze declararea, actualizarea și verificarea informațiilor care vizează angajamentul.
- ✚ Permitea alocării unui procent de voturi în rândul partenerilor proporțional cu implicarea în GAL și contribuția la dezvoltarea SDL (în cazul **sM 19.1**), înlocuirea mecanismului de rambursare cu opțiunea costurilor unitare simplificate (sau chiar și a sumelor forfetare în cazul **sM 19.3**) și delegarea AFIR în vederea avizării fișelor de evaluare, a ghidurilor și metodologiilor dezvoltate de către GAL-uri pentru măsurile atipice, cu scopul de a elimina blocajul întâmpinat în etapa de plată (în cazul **sM 19.2**).